

Muutamia käytännön ohjeita lukupiiritoimintaan (teksti Helsingin alueen Helmet-kirjastot):

Näin syntyy hyvä lukupiiri

Itse lukemisen lisäksi toiseksi parasta kirjoissa on niistä keskusteleminen. Lukupiiri avartaa lukukokemusta: toiset lukijat tulkitsevat kirjan sisältöä eri tavalla kuin sinä, kiinnittävät huomionsa eri asioihin ja saavat sinut näkemään, miten monella eri tavalla saman kirjan voi lukea. Lukupiirin voi järjestää juuri niin kuin itsestä parhaalta tuntuu. Tässä kuitenkin muutamia vinkkejä kirjastolaisilta, jotka vetävät lukupiirejä työkseen.

1. Vetäjä lukee tilannetta

Vetäjän tehtävänä on viedä keskustelua eteenpäin. Lukupiirin vetäjän on hyvä osata lukea tilannetta sen verran, että huomaa, minkä verran kukin haluaa osallistua. Jotkut nauttivat siitä, että saavat tulla lähinnä kuuntelemaan muiden keskustelua. Vetäjän tehtävänä on pitää huoli siitä, että kaikki halukkaat pääsevät tasa-arvoisesti ääneen eikä tapaamista hallitse vain yksi ihminen. Kun ihmiset alkavat tuntea toisiaan paremmin, vetäjän rooli yleensä hieman pienenee.

Keskustelu voi mennä hetkeksi hieman sivuraiteillekin, sillä usein kirjan yhtymäkohdat omaan elämäntilanteeseen ovat tärkeitä ja mielenkiintoisia aiheita. Keskustelun voi palauttaa sopivassa välissä takaisin luettavaan kirjaan. Ota rennosti!

Jos haluat tutkia aihetta vähän enemmän, voit ottaa etukäteen selvää, mitä muuta kirjailija on tehnyt tai mihin muihin teoksiin lukupiirin kirjaa voisi verrata. Tämä ei kuitenkaan ole mitenkään välttämätöntä.

2. Sopivan kokoinen ryhmä

Lukupiirin koko on vapaasti valittavissa. Kokemus on kuitenkin osoittanut, että jokainen saa parhaiten äänensä kuuluviin ja erilaisia mielipiteitä syntyy, kun ryhmässä on 6-8 osallistujaa.

3. Aloituskierroksella lämmitellään

Jos ryhmässä on uusia ihmisiä, pieni esittelykierros tapaamisen alussa on hyvä tapa tutustua. Kirjasta keskustelun voi aloittaa kysymällä osallistujilta heidän ensitunnelmiaan kirjasta eli kysymällä, mitä he kirjasta pitivät ja mitä siitä jäi mieleen päällimmäiseksi. Tältä aloituskierrokselta saattaa nousta yhteinen teema, josta voidaan keskustella pidempään, tai herkullinen ristiriita tai mielipide-eroavaisuus. Lukupiirin vetäjä voi koota esiin nousseet teemat yhteen päättäessään aloituskierroksen.

4. Muutama hyvä kysymys

Tyypillisiä kirjan ympärillä käsiteltäviä teemoja ovat esimerkiksi, miten naisen ja miehen asemaa käsitellään, onko kirjassa selkeä hyvä tai paha, millaisia pää- ja sivuhenkilöitä kirjassa oli tai muistuttaako kirja jotain muuta teosta. Kenen näkökulmasta tapahtumat kerrottiin? Miksi henkilöhahmot toimivat niin kuin toimivat? Kehen henkilöhahmoon lukijat eniten samastuivat ja miksi? Millaista kieltä kirjassa käytettiin? Mitä ajanjaksoa kirjassa elettiin ja miten se näkyi? Tässä yhteydessä osallistujat voivat joskus myös kertoa omia muistojaan tuosta ajasta, jos ovat siihen aikaan eläneet. Jos olette lukeneet klassikon, voitte pohtia, mikä kirjassa on saanut sen nousemaan klassikon asemaan.

Voit halutessasi tehdä valmiiksi muutamia kysymyksiä, mutta usein keskustelu polveilee luonnollisesti ryhmän mieltymysten mukaan.

Lisäksi yleensä pohditaan yhdessä, mitä kirjalla yleisesti yritettiin sanoa. Kirjallisuustieteen termejä ei tarvitse osata. Usein keskustelun myötä kaikille nousee mieleen joitakin ajatuksia siitä, mikä kirjan viesti oli. Aihepiirin tai tietyn kirjallisuudenlajin vieraus itselle voi olla vain hyvästä – silloin saattaa nousta esiin aivan uudenlaisia ajatuksia ja näkökulmia.

5. Monta tapaa valita kirja

Luettava kirja kannattaa valita yhdessä ryhmän kanssa. Jos lukupiirillä ei ole tiettyä teemaa, voi luettavia kirjoja valita laajalta kirjoilta: eri lajityyppejä, uusia ja vanhoja teoksia, mies- ja naiskirjailijoita, kotimaista ja käännöskirjallisuutta. Myös yhden lajityypin, esimerkiksi rikoskirjallisuuden, sisällä on paljon vaihtoehtoja.

Vetäjä voi katsoa lukupiiriin ”lukuvuotta” kokonaisuutena ja tasapainottaa eri tyylien ja lajien tarjontaa. Toisinaan on mukava nostaa esille klassikko, josta jokaisella lukupiiriin jäsenellä on valmiiksi ainakin jonkinlainen mielikuva. Hieman vanhempia kirjoja saa nopeammin käsiinsä kirjastosta kuin uusia menestysteoksia. Joskus voit valita tarkoituksella sellaisen kirjan, jonka arvelet herättävän keskustelijoissa ristiriitaisia tunteita.

6. Sopivan pituinen istunto

Sopiva yhden tapaamiskerran kesto on kokemusten mukaan 1,5-2 tuntia. Omien ystävien kanssa voit tietysti järjestää vaikka kokonaisen lukupiiri-illan tai -viikonlopun, jos siltä tuntuu.

7. Tunnelma on tärkein

Viimeisenä ja ehkä tärkeimpänä: lukupiirissä tärkeää on rento ja vapaamuotoinen tunnelma. Lukupiiriin tullaan viettämään vapaa-aikaa, ei tentattavaksi. Kirjallisuustieteen käsitteitä ei ole tarpeen tuntea, eikä osallistujan tarvitse olla henkevä keskustelija. Kahvi- tai teekupponen lisää kodikasta tunnelmaa, mutta tarjoilukaan ei ole pakollinen.